פרק יח (פסוקים א-יב) / ברוריה בן-דוד (וייס)

לאחר חורבן שומרון וגלות ישראל נשארה ממלכת יהודה בודדה מול תוקפנות האשורים. בשעה גורלית זו קם ליהודה מלך שהציל את ירושלים ויהודה מגורל דומה לגורלה של שומרון.

מי היה המלך?

חזקיהו בן אחז.

בן עשרים וחמש שנה היה במלכו ועשרים ותשע שנה מלך בירושלם, ושם אמו אבי בת זכריה נזכר גם בדה"ב כט א. סוברים שזכריה היה מגדולי ישראל.

ייתכן שזהו זכריה שהמלך עוזיהו שהיה הסבא רבא של המלך חזקיהו היה דורש את ה' באמצעותו. "ויהי לדרש אלקים בימי זכריהו המבין בראת האלקים, ובימי דרשו את ה' הצליחו האלקים" (דה"ב כו ה).

מה נאמר לשבחו של חזקיהו?

חזקיהו זכה להערכה רבה בחייו ולדורות. עליו נאמר : "ויעש הישר בעיני ה' ככל אשר עשה דוד אביו" (פס' ג). בניגוד לאחז אביו שכתוב בו : "ולא עשה הישר בעיני ה' אלקיו כדוד אביו" (טז ב). אמנם על אסא גם נאמר : "ויעש אסא הישר בעיני ה' כדוד אביו" (מ"א טו יא), אבל בהערכתו חסרה המילה "ככל" הכתובה על חזקיהו.

ר"י אברבנאל כתב : "שכל שאר המלכים לא הגיע אחד מהם אל מעלת דוד בחסידות ויראת שמים, כי אם חזקיהו ושהיה ישר וחסיד בכל דבר חסידות כדוד, ואף עלה עליו בחסידות שדוד חטא בדבר אוריה (מ"א טו ה) וחזקיהו לא חטא באשת איש ולא בשפיכת דמים". מימי רחבעם ואילך לא היה קנאי ונאמן לה' כמותו.

על חזקיהו נאמר : "בה' אלקי ישראל בטח, ואחריו לא היה כמהו בכל מלכי יהודה ואשר היו לפניו וידבק בה', לא סר מאחריו וישמר מצותיו אשר צוה ה' את משה" (פס' ה-ו). המלבי"ם פירש שהכוונה למידת הביטחון בה' כמו שכתוב ביאשיהו: "וכמהו לא היה לפניו מלך...ואחריו לא קם כמהו" (כג כה), מדובר גם במידת התשובה של חזקיהו ככתוב : "וידבק בה" כמצוות התורה : "לאהבה את ה' אלקיכם, ללכת בכל דרכיו, ולדבקה בו" (דב' יא כב ; י כ). בכל ימי מלכותו עמד חזקיהו בקשרים הדוקים עם ישעיהו בן אמוץ הנביא כפי שמשתמע בדה"ב לב לב.

תיאור פעולותיו של חזקיהו מלאים אהדה והערכה בגלל מעשיו הנחרצים לטיהור ישראל מעבודה זרה. מיד לאחר עלותו על כיסא המלוכה פתח חזקיהו בשורה של תיקונים דתיים. הוא ביטל את הבמות שנאסרו עוד לאחר הקמת בית המקדש (מ"א ג ב), מעשה שלא עשו נאמני בית דוד שקדמו לו

(מ"א טו יד ; כב מד ; מ"ב יב ד ; יד ד ; טו ד לה). חזקיהו שבר גם את המצבות שהוקמו לה' לאחר שדבר הקמתן כבר נאסר בימי משה (דב' טז כב), וכרת את האשרה וכתת (שיבר) לרסיסים קטנים את נחש הנחשת.
בימי חזקיהו עדיין היה קיים נחש הנחשת שעשה משה בהוראת ה' (במ' כא ט). בני ישראל עבדו לו כאילו היה אל. עבודת פסילים בצורת נחשים הייתה נפוצה בקרב עמי המזרח. העם קרא לאליל הזה נחשתן מלשון נחש נחשת. רש"י פירש שחזקיהו קרא לו כך דרך זלזול ובוז שהוא אינו אל, אלא רק פיסת נחושת.
בדה"ב כט ג-לו כתוב על שאר מעשי חזקיהו לטיהור ישראל מטומאת עבודה זרה ועל טיהור בהמ"ק שנטמא בימי אחז (פרק טז ; דה"ב כט ו-ז), והשבת העבודה למקדש כתקנה וכסדרה. וכך התרכזו שוב חיי הדת בבית- המקדש אשר בירושלים, כאשר חזקיהו פתח את דלתות בית ה' בשנה הראשונה למלכותו (דה"ב כט ג), ובזאת תיקן את מעשי אביו הרשע (דה"ב כט ה-ו).
"וישמח יחזקיהו וכל העם על ההכין האלקים לעם, כי בפתאם היה הדבר " (דה"ב כט לו ; ל יב). העם שמח שה' כיוון את לבם לדרוש אותו, ואף סייע בידם לחדש את העבודה במקדש "כי בפתאם היה הדבר" בזמן קצר, בשישה עשר ימים בלבד טוהר בהמ"ק ונחנך. הכוהנים והלויים סיימו את מעשה טיהור המקדש ביום "ששה עשר לחדש הראשון" (דה"ב כט יז).
חזקיהו נועץ עם שריו ועם כל הקהל בירושלים לדחות את הפסח הראשון ואת חג המצות ממועדו הקבוע בחודש הראשון (ניסן) למועד נוסף שקבעה התורה בחודש השני (פסח שני), בשביל אנשים ש"היו טמאים לנפש אדם" (טמאת מת), או שהיו בדרך רחוקה ממקום המקדש במועד שמקריבים בו את הפסח בחודש הראשון (במ' ט ו-יד).
לפי ירושלמי (פסחים פרק ט הלכה א ; לו ע"ג) היו שתי מסורות בעניין הטומאה שבימי חזקיהו. לפי אחת הייתה שם טומאת עבודה זרה שלא יכלו לבער אותה בבת אחת. לפי המסורת השנייה הייתה שם "טומאת מת".
מקצת הציבור לא שמעו לקול יחזקיהו ואכלו את הפסח בניסן ועליהם ביקש יחזקיהו רחמים ונענה.

ימי חזקיהו נמנים עם הימים הסוערים ביותר של עם ישראל ושל המזרח התיכון. האימפריה האשורית התעצמה וחילותיה שטפו את ארצות האזור כ"מי הנהר העצומים והרבים... ועלה על כל אפיקיו, והלך על כל גדותיו, וחלף ביהודה שטף ועבר עד צואר יגיע" (יש' ח ז-ח). התגשמו דברי התפארותו של מלך אשור (יש' י יג-יד).

בשנות מלכותו הראשונות נזהר חזקיהו מלהיגרר אחר תנועת מרי נגד אשור שהתעוררה בסוריה ובממלכת ישראל. חזקיהו לא נטל חלק במרד הושע בן אלה באשור, ומלכותו לא נפגעה עם נפילת שומרון והגליית תושביה. ממקורות אשוריים ואחרים עולה שמותו של סרגון גרם לגל של מרידות שפרץ בכל רחבי האימפריה. לפי הרשימות האשוריות כנראה שסרגון נפל בקרב וגופתו נתפסה

בידי האויב ולא הובאה לקבורה, דבר זה נחשב לאות לבני הדור שקרוב קיצה של האימפריה האשורית. כשעלה סנחריב בנו על כיסא המלוכה באשור היה טרוד במרידות שפרצו בארצו ובבבל, חזקיהו מצא בכך שעת כושר לפרוק את עול אשור.

בשנה הרביעית למלכות חזקיהו עלה שלמנאסר מלך אשור על שומרון ויצר עליה וילכדנה מקץ שלוש שנים בשנת שש לחזקיהו (מדובר בשנים קטועות, שנתיים שלמות ומקצת מן השנה השלישית) ויגל מלך אשור את ישראל.

הקיץ הקץ על קיומה של ממלכת ישראל.

בימי חזקיהו הועמדה לראשונה שאלת קיומה המדיני של ישראל לאחר שכבר ישבה בארצה למעלה משבע מאות שנה.

על מה נענשה ממלכת ישראל?

א) על עבודה זרה, תחילה עבדו לעגלי הזהב אשר הקים ירבעם בן נבט בדן ובבית אל, ולאחר מכן לבעל ולעשתורת.
ב) בגלל העמקת הפירוד בעם והנצחתו.
ג) רדיפה אחר השלטון והשררה שגרמה למהפכות, מלחמות אחים ושפיכת דמים.
ד) אכזריותם של העשירים שדיכאו וחמסו את החלשים והדלים, ולא שעו לדברי הנביאים שהזהירו אותם מפני הקץ המר הצפוי להם.

עם נפילת שומרון ראה עצמו חזקיהו כיורשה של מלכות ישראל ופתח בכמה מעשים להטות את לב תושבי ישראל הנשארים ולהגביר את השפעתו על תושבי שומרון והגליל שלא גלו. (מלך אשור לא הגלה את כל תושבי הארץ. הוא הגלה בעיקר את יושבי הערים, ואילו דלת העם והאיכרים נשארו לשבת על אדמתם).

חזקיהו שלח איגרות "מבאר שבע ועד דן, לבוא לעשות פסח לה' אלקי ישראל בירושלם" (דה"ב ל ה).

מה הייתה תגובתם על פנייתו של חזקיהו?

אנשי אפרים וחלק מאנשי מנשה וזבולון לעגו לשליחי המלך ולא קיבלו את דבריהם, מפני שבלבם הייתה מושרשת ההסתה נגד יהודה. אנשי אשר וחלק מאנשי מנשה וזבולון נענו לקריאת השליחים ובאו בהמוניהם ירושלימה לחוג את חג הפסח בבית-המקדש. לא נעשה כחג הזה מימי שלמה. "כי מימי שלמה בן דויד מלך ישראל לא כזאת בירושלם" (דה"ב ל כו).

חזקיהו מרד באשור (פס' ז).
מה לפי דעתכם עודד את חזקיהו לפרוק מעליו את עול אשור?

א) חזקיהו שם את יהבו על עזרתה של מצרים והעמים השכנים. הוא האמין שבכוחם המלוכד יוכלו לנצח את אשור.
ב) הוא הכה את הפלשתים עד עזה ואת גבולותיה לרבות ערי הארץ שעזה שימשה להם בירה, ממגדל נוצרים עד עיר מבצר. מגדל נוצרים- כנראה מגדל הבנוי לשמירה (נוצר- שומר) (יר' לא ה). כך שחרר חזקיהו את חבלי השפלה שלכדו הפלשתים בימי אחז ויהודה (דה"ב כח יח) וביטל את הסכנה שהייתה צפויה ליהודה משארית הפלשתים.
ג) חיזק את חומות ירושלים והבטיח אספקת מים לתושביה.
ד) הוא ניצל את הזעזועים לאחר מותו של סרגון מלך אשור ועלייתו של סנחריב לשלטון והמרידות נגד אשור.
ה) האמין בעזרת ה' לאחר חזרת העם בתשובה.

מפרשת היוחסין של שבט שמעון (דה"א ד מא- מג) משתמע שהוא הרחיב את שלטונו גם על חבל מעון ועל כמה מחבלי הר שעיר (אדום ואולי גם על חבל אילת). חזקיהו הגדיל את השפעתו ואולי גם את שלטונו גם על מקצת מחבלי ממלכת ישראל שעם חורבן שומרון הפכו לפחוות אשוריות. אנו לומדים זאת מהשליחים ששלח לשבטי המרכז והצפון ועקירת העבודה הזרה משם (דה"ב ל ה-יח ; לא א).

על פעולה חשובה נוספת של חזקיהו נקרא בדה"ב פרק לב.
מה נאמר שם?
חזקיהו החל בהכנות להתמודדות עם אשור. הוא תיקן את חומות ירושלים (יש' כב ט) וארגן צבא מקצועי (דה"ב לב ה-ו). הוא מינה "שרי מלחמות" צירוף יחידאי במקרא. הכוונה לשרי צבא או קציני צבא בעלי ניסיון בשדה הקרב היכולים לאמן את העם. חזקיהו דאג להספקת מים לבירה. לצורך זה חצב מנהרה בהר שנמשכה ממעיין גיחון אל בריכת השילוח.
כדי להבטיח מים ליושבי ירושלים במקרה של מצור ולמנוע מים מצבא האויב ציווה חזקיהו לסתום את פי מעיין גיחון העליון שמחוץ לחומה ולחפור נקבה- מנהרה במעבה האדמה כדי להזרים דרכה את מי המעיין אל בריכת השילוח שבתוך העיר. זה היה מפעל הנדסי כביר שבוצע בהצלחה רבה. לזכר המפעל הגדול הזה נחרתה פרשת המעשה על לוח אבן בקיר התעלה. לוח זה ידוע בשם "כתובת השילוח" האותיות בו הן בכתב העברי העתיק.

הערה היסטורית
הכתובת שנמצאה בנקבת השילוח נתגלתה במקרה ע"י נער שטייל בנקבה בשנת 1880 והועתקה בגבס. בשנת 1890 נעקרה הכתובת ממקומה ע"י בוזז והכתובת נשברה לשישה או לשבעה שברים. השלטונות התורכיים החרימו את השברים

והעבירו אותם למוזיאון לעתיקות המזרח הקדמון באיסטנבול ושם איחו אותם.
כתובת השילוח נשתמרה יפה ומתוך 222 אותיות שהכילה חסרות לפי המשוער רק 22 אותיות.

פרק יח (פסוקים יג-סוף)

כיצד הגיב סנחריב על מרד חזקיהו?
"ובארבע עשרה שנה למלך חזקיה עלה סנחריב מלך אשור על כל ערי יהודה הבצרות ויתפשם" (פס' יג). סנחריב היה בנו של סרגון שהגלה את יושבי שומרון. רק אחרי שעלה בידי סנחריב לדכא את המרידות במזרחה של האימפריה ולהרוס את בבל העיר, פנה לעלות על הארצות המורדות שישבו במערב האימפריה ובראשן יהודה. כשעלה סרגון לשלטון הקיפה תנועת המרד נגדו את דרום בבל, את ערי הצידונים, את אשקלון ואת יהודה. במרד תמכו מלכי מצרים ונראה שהבטיחו למורדים את חיל הרכב המצרי. חזקיהו עמד בראש המורדים.
על מסע סנחריב ליהודה ומלחמתו בחזקיהו מסופר במקרא, בכתובות סנחריב ובתבליטיו.

בתעודות האשוריות יש רשימה של ערי יהודה שלכד סנחריב. בכתובותיו מתפאר סנחריב שכבש ארבעים ושש ערים בצורות וערים קטנות לאין מספר סביבן.
ציור של מצור האשורים על לכיש וכיבושה נמצא בתבליטי סנחריב שהתגלו בחורבות המלך בנינוה והם נמצאים עתה במוזיאון הבריטי.

עתה ראה חזקיהו כי טעה כאשר מרד באשור. חזקיה שלח שליחים למלך אשור ללכיש בה קבע סנחריב את מפקדתו העליונה. לכיש נמנית עם ערי הממלכה החשובות עוד מימי יהושע (יהו' י לא ; יב יא). תל לכיש חלש מבחינה אסטרטגית על כמה מחבלי הפלשתים.
חזקיהו ציווה על שליחיו לומר לסנחריב : הפרתי את שבועת האמונים שנשבע אבי למלכות אשור במרדי בך ובסרבי לעלות לך את המס אני מבקש רחמים.
שוב לארצך חדל להילחם בי, אתן לך את המס אשר תשית עלי.
"וישם מלך אשור על חזקיה מלך יהודה שלש מאות ככר כסף ושלשים ככר זהב" (פס' יד), סכום גדול מאוד.
חזקיה נתן לסנחריב את כל הכסף הנמצא באוצרות בית ה' ואוצרות בית המלך, אבל מכיוון שכמות הכסף שנמצאה באוצרות אלה לא הגיעה לסכום שנדרש, הוצרך חזקיה לקצץ את המתכות היקרות מכמה חלקי בית המקדש. חזקיה הסיר את צפוי הזהב מדלתות היכל ה' (מ"א ו לא-לה), וכן זהב ששימש כצפוי ל"אמנות" לשון יחידאית במקרא. יש הסוברים כי הכוונה לסיפים, ויש המפרשים עמודים שמהווים משען לבית. חזקיה עצמו עשה את ציפוי הזהב. מכאן אנו למדים שחזקיהו לא רק עסק בטיהור הארץ ובית המקדש מטומאה (פס' ד ; דה"ב כט ג), אלא גם בהשבת תפארתו של המקדש.

האם סנחריב הסתפק במס הכבד?
לא! לאחר שקיבל סנחריב את המס הכבד שהטיל על חזקיהו החליט סנחריב לדרוש מחזקיה הכנעה גמורה. "וישלח מלך אשור את תרתן ואת רב סריס ואת רבשקה מן לכיש אל המלך חזקיהו בחיל כבד ירושלם" (פס' יז).
תרתן אינו שם פרטי אלא תואר של מפקד הראשי של צבא אשור (יש' כ א).
ואת רב סריס- ראש הסריסים הממונה על כל סריסי המלך.
רבשקה- תואר לשר גדול בצבא. פירוש רבשקה באכדית- שר המשקים.
חז"ל אמרו : רבשקה ישראל מומר היה (סנהדרין ס ע"א), ולכן כנראה היה ראש המדברים כי ידע לדבר יהודית (פס' כו).
מלך אשור שלח אותם כדי לפנות אישית אל חזקיהו המלך ולשדלו שייכנע ויפתח לפניו את שערי ירושלים. כדי לאיים על חזקיהו התלווה למשלחת השרים חיל כבד. "ויעלו ויבאו ירושלם ויעלו ויבאו ויעמדו בתעלת הברכה העליונה אשר במסלת שדה כובס" (פס' יז). תחילה כנראה בא חיל החלוץ ומצא את שערי העיר נעולים. הם בדקו כנראה את השטח ובאו ליד תעלת הברכה העליונה. מעיין השילוח התפלג לשתי ברכות, הברכה העליונה והברכה התחתונה. מן הברכות האלה העבירו מים העירה בתעלות. הברכה העליונה הייתה קרובה לחומת העיר בסביבת שער שכם של ימינו.
"במסלת שדה כובס" – חלקה מרוצפת אבנים שהיו מייבשים בה את הבגדים שכיבסו בבריכה.
השרים קראו למלך חזקיהו בשמו הפרטי בלי תוספת התואר מלך, כנראה מתוך יחס של זלזול, כי רצו לדבר אתו, אבל הוא לא רצה לראותם, ושלח שלושה משריו הבכירים כנגד שלשה השרים הבכירים ששלח סנחריב.
השרים שיצאו לקראתם היו : **אליקים בן חלקיהו** אשר על הבית, ממונה על כלכלת בית המלך ועל סדריו.
שבנה הסופר- כותב פקודות ואיגרות המלך ואולי ספרי הזיכרונות - דברי הימים של המלך והממלכה.
יואח בן אסף המזכיר- ממונה על כתיבת המאורעות העיקריים לזיכרון בספר דברי הימים אשר למלך.
כנראה לפי דרישת ישעיהו הועבר שבנא ממשרת "אשר על הבית", תפקיד שהייתה בו שליטה על ענייני המדינה וסדריה לתפקיד משרת הסופר, ומינוי אליקים בן חלקיה תחתיו למשרה הרמה (יש' כב טו-כה). לפי חז"ל (סנהדרין כו ע"א) שבנא ביקש לשתף פעולה עם אשור ולמסור את העיר בידי סנחריב.

רבשקה ניסה לשכנע את חזקיהו ואת תושבי ירושלים ע"י איומים ופיתויים להיכנע, מה שנקרא בימינו לוחמה פסיכולוגית. "ויאמר אליהם רבשקה: אמרו נא אל חזקיהו : כה אמר המלך הגדול מלך אשור : מה הביטחון הזה אשר בטחת? אמרת : אך דבר שפתים, עצה וגבורה למלחמה, עתה על מי בטחת כי מרדת בי? עתה הנה בטחת לך על משענת הקנה הרצוץ הזה, על מצרים, אשר יסמך איש

עליו בכפו ונקבה, כן פרעה מלך מצרים לכל הבטחים עליו, וכי תאמרון אלי : אל ה' אלקינו בטחנו, הלוא הוא הסיר חזקיהו את במתיו ואת מזבחתיו ויאמר ליהודה ולירושלם: לפני המזבח הזה תשתחוו בירושלם" (פס' יט-כב).
רבשקה שאל בשם סנחריב - המלך הגדול - התואר המקובל של מלכי אשור כך הם כינו את עצמם. על מה אתה בוטח כאשר יצאת למרוד במלך אשור? הרי אתה בעצמך יודע שאין בכוחך לעמוד כנגד המלך הגדול. האם סבור אתה שדבר שפתיים הוא תחליף לעצה וגבורה? כלומר: אתה חושב כי די להתפאר בלבד כדי לנצח במלחמה?
תחילה שאל : מה הביטחון הזה אשר בטחת? ואח"כ הוא שואל על מי בטחת? ברור שחזקיהו עם קומץ חייליו לא יוכל לעמוד במערכה נגד צבאו האדיר של סנחריב, לכן סמך על עזרה נוספת.

ממי קיווה חזקיהו לקבל עזרה?
ממצרים. המשולה למשענת עשויה קנה רצוץ כי מי שיסמוך על קנה רצוץ לא רק שלא יפיק ממנו תועלת, אלא יינזק ממנו. כאשר אדם הזקוק למשענת נשען על קנה רצוץ אין הקנה מחזיק מעמד, הוא נשבר וסיביו החדים נתקעים בכף האיש הנסמך עליו, כך דרכה של מצרים מבטיחה עזרה, מעוררת למרד ובבוא השעה היא משתמטת ומאכזבת את הבוטחים בה. זו גם דעתו של ישעיהו (יש' לא א- ג).
על כך אומר ישעיהו : "וכשל עוזר ונפל עזר ויחדו כלם יכליון". עד כה היו דברי רבשקה מכוונים לחזקיהו המלך, ועתה הוא מכוון את דבריו לעם. הוא אמר לעם : ביטחונכם בה' אלוקיכם אינו אלא ביטחון שווא, כי חזקיהו השמיד את כל הבמות והמצבות שנבנו לשמו ולעבודתו, והשאיר רק מקום פולחן אחד בירושלים. בעיני עובדי האלילים מעשיו של חזקיהו (שנעשו לפי מצוות התורה) (פס' ג-ד ; דה"ב כט ב ואילך) הם מעשי עלבון לאלוהות.
רבשקה סבור היה שבהסירו את הבמות עורר עליו חזקיה את זעם ה'. זוהי השקפה אלילית.
רבשקה חותר בדרך הגיונית נגד ביטחונו העצמי של חזקיהו. היות וחזקיהו לא יכול לייחל לעזרה ממצרים וגם לא מאלוקיו, שמא הוא סומך על כוחו? מאחר וחזקיהו לא יוכל לסמוך על שום עזרה מן החוץ. ודאי לא יוכל לסמוך על כוחו.
רבשקה לועג לצבאו של חזקיהו ואומר לו : אם יש לך אלפיים אנשים מוכשרים לרכוב על סוסים, אני אספק לך את הסוסים, אבל ידוע לי שאין בממלכתך מספר רב כזה של פרשים. בארץ יהודה ההררית היה רק חיל רגלי לא השתמשו בחיל פרשים, אלא בעיקר בחמורים, פרדים ובגמלים חיות אלו אינן מתאימות למלחמה.

אתה מייחל לעזרת מצרים כי אין לך רכב ופרשים, כבר הוכחתי שעל מצרים ועל אלוקיך אינך יכול לבטוח. איך אתה חושב שתוכל לסרב ל"פני פחת אחד עבדי אדני הקטנים"? (פס' כד) איך תוכל להתקומם נגד אחד משרי המלך?

כל שכן שלא תוכל להתקומם נגד המלך הגדול. רש"י כתב : "שהרי כל קטן שבהם (מעבדי המלך) שר של אלפים איש, ואתה אינך משיג לאלפיים איש" (פרשים). בדבריו הוא לועג לחזקיהו. כלומר: אפילו עם פחה אחד מהקטנים לא יוכל חזקיהו להתמודד, איך יעז להתמודד עם צבאו של המלך הגדול?
"עתה המבלעדי ה' עליתי על המקום הזה להשחיתו? ה' אמר אלי : עלה על הארץ הזאת והשחיתה" (פס' כה). כאן מדבר רבשקה לפי ההשקפה היהודית. אין אשור עולה על יהודה כדי למלא את תאוותו לכיבושים. הוא עולה עליה בשליחותו של ה' כדי להענישה.

מה עשה רבשקה כדי להגביר את רושם דבריו?
הוא השמיע טענותיו ביהודית בקול גדול כדי שיישמע העם את דבריו. רבשקה רצה לשבור את רוח ההתגוננות, להטיל אימה ופחד על העם, לשם כך תיאר את נוראות הרעב והצמא אשר ישררו בעיר הנצורה לאחר שיכלו בה אוצרות המזון והמים.

"ויאמר אליקים בן חלקיהו ושבנה ויואח אל רבשקה : דבר נא על עבדך ארמית כי שמעים אנחנו, ואל תדבר עמנו יהודית באזני העם אשר על החמה" (פס' כו). השפה הארמית הייתה אז השפה הבינלאומית בארצות המזרח ולכן הייתה מובנת גם לגדולי העם ביהודה. השרים לא רצו שהצבא השומר על חומות העיר והעם ישמעו דברים היכולים להפיל את רוחו.
רבשקה ענה כי בכוונה דיבר עברית, כי המלך שלח אותו לא רק אל חזקיה, אלא גם אל כל העם העתידים לאכול את צואתם ולשתות את מימי רגליהם במצור. הכתוב מוסר את דבריו של רבשקה בלשון נקייה. למצב זה יגיעו הנצורים כאשר לבסוף יחסרו בעיר מים ומזון.

מה לא ידע רבשקה?
הוא לא ידע על המים הרבים שזרמו העירה דרך נקבת השילוח מתחת לאדמה.

"ויעמד רבשקה ויקרא בקול גדול יהודית וידבר ויאמר : שמעו דבר המלך הגדול מלך אשור" (פס' כח). ייתכן ששינה את מקום עמידתו כדי לכוון את דבריו לעם המלחמה שעמד על החומה. קרא בקול גדול יותר מזה שדיבר תחילה. "וידבר ויאמר" חזר על דבריו כמה פעמים.
רבשקה פנה ישר אל עם המלחמה כדי להסיתו למרוד בחזקיה : אל תשימו לב לפיתוייו והבטחותיו אין בכוחו להציל אתכם מידו של המלך הגדול, מלך אשור. ואל יבטיח לכם שה' יצילכם. אל תקבלו את דבריו, כי אין ממש בדבריו. כרתו איתי ברית שלום שיש בה ברכה, ותזכו לשלווה ואושר "ואכלו איש גפנו ואיש תאנתו ושתו איש מי ברו" (פס' לא). ככתוב בשלמה : "וישב יהודה וישראל לבטח, איש תחת גפנו ותחת תאנתו" (מ"א ה ה). תשבו לבטח בבתיכם ובשדותיכם.

אבל מיד גילה את כוונתו העיקרית. אין מלך אשור מסתיר מהם שיעשה אתם כמנהג מלכי אשור, שהיו מגלים את העמים שנכנעו לפניהם. אך הוא מבטיחם שיישלח אותם לארץ לא פחות טובה מארץ ישראל.
מסתבר שהצעתו על הכניעה לא הייתה נדיבת לב. מלך אשור לא התכוון להעניק ליהודה שלום ושפע בארצו.
רבשקה מבטא את השקפותיהם של עובדי האלילים. הוא השווה את ה' לאלוקי גויי הארצות, כשם שלא יכלו שאר האלים להציל את עמיהם מיד אשור, כך לא יצליח אלוקי ישראל להציל את ירושלים מיד מלך אשור.

תחילה אמר רבשקה שה' לא ירצה להציל את עמו, מכיוון שחזקיהו פגע בכבודו (פס' כב).
לאחר מכן אמר שמלך אשור בא בשליחות ה' להשחית את ארצו (פס' כה).
בדבריו הוא משלב דבר והיפוכו, עתה הוא אומר שה' לא יוכל להציל את ארצו.

אף אחד לא התפתה לדבריו של רבשקה או שביקש להתווכח אתו או לסתור את דבריו. העם שהיה נאמן למלך סלד מדברי רבשקה ונמנע מלהשיב לו כמצוות המלך חזקיהו. הייתה זו שתיקה רועמת. רבשקה הערמומי לא הצליח לשכנע את העם.
"ויבא אליקים בן חלקיה אשר על הבית ושבנא הספר ויואח בן אסף המזכיר אל חזקיהו קרועי בגדים, ויגידו לו דברי רבשקה" (פס' לז). בגדים קרועים כמנהג אנשים השומעים שמועות רעות (ש"ב יג לא ; בר' לז לד), או השומעים איומים (ה ז) כאן קרעו בגדיהם בגלל השמועה שסנחריב מבקש להגלותם מן הארץ.

ניב

משענת קנה רצוץ (פס' כא).
פירושו : משענת שאין לסמוך עליה.
בהשאלה : מישהו או משהו שאין להישען עליו.